

TANKS

ԱՆԳՂԻԱՅԻՔ Սօմմի ճակատամարտներու միջոց, գերմանական բանակներուն վրայ արշաւել տուին նորահնար զինամարտի մեքենաներ Tanks¹ կոչուած:

Ասոնց տեսքն ինքնաշարժ կառքերու հիմնական ծրագրի վրայ կերտուած, հսկայական զանգուածով ցամաքային տրիտեօներու տպաւորութիւնը կ'ընեն մարդու վրայ՝ որոնց զօրութեան դէմ չեն կարող ո՛ր և է թնդանութիւնը ուժացիւններու հաւուածները, կամ պատնէշներու և կազմակերպիչ ղեկիչներու արգելքները դիմագրաւել: Ասոնց դէմ նետուած ռումբեր և զէնդակներն ետ կ'ուռնուին. պատուարներ կը խորտակուին կը փշրուին ասոնց պոլպատի ահաւոր ծանրութեանը տակ:

Այնքալ տարի առաջին անգամ պատերազմի դաշտին վրայ նախնիներ գործելը ստեղծու և վհատութիւն ազգած էր տեւտոններուն: Մեքենականութեան զադտնի պահուած գործելակերպն շատ մեկնութիւններ և տարօրինակ յորջորջումներ ստեղծած էին: Զօրականը կ'անուանէին զանոնց caterpillars (թրթուր), crème de menthe (անանուխի սեր) և այլն, զուցէ կանաչ և գորշ արտաքին վէտ վէտ երանգներուն համար:

Գծիւային այս նոր մեքենան սովորական անուաւոր կառքերու չի նմանիր. անիւներ չունի, այլանդակ մեծղի տուփ մըն է՝ կարծես, տրապիզաձև: Երկայնութիւնը տասը մեղքէ աւելի, բարձրութիւնը հինգ մեղք կ'ըլլայ, տափակ և սեղմնալ լայնութիւն մը կը ներկայացնէ: Պողպատէ զրահներու տախտակների պտուտակներով ամէն կողմը հաստատուած են՝ որոնք երբ քակուին, միացածը անշարժ հեղեղեան գազանի մը կ'մտխրին տեսքը կ'առնու: Թէ

և չի կրնար ինքնաշարժի երազութեամբ վազվզել, բայց կրնայ միօրինակ փոքր ոստուկներով յառաջել և ընկրկիլ, այնպիսի տարօրինակ երևոյթով՝ որ մեծղի օձերու սողոսկիւն կը յիշեցնէ: Երկաթապատ թեւեր, ցիցեր, կառքեր, հրանթներ, ղեկիչներ, քարակոյտեր չեն կրնար դիմադրել, կը տապալին, գետնին մէջ կը մըխուին անոր ծանրութեան տակ: Խճողալ առարկաներու, թումբերու վրայէն կը մազլցէ, կը զլէ, փոսերու մէջ կը մտնէ, հակառակ եզերքէն դուրս կ'անցնի: Կարծես հազարտոնեան ամենի թրթուր մ'է որ կծկելով, ձկտելով, զաւրուելով առաջ կ'երթայ:

Այս անդիմադրելի զանգուածին շարժական կարողութեան գաղտնիքը Bonaparte իտալացի սպային հանճարեղ գիւտին, որ է՝ մեքենական զօտի կատարելագործութեան մէջ կը կայանայ: Այդ զօտին այժմեան եւրոպական պատերազմն ամենայն կերպով շահագործեց, քանի որ տեղաշարժեր, ինքնաշարժեր, օդանոսներ, զրահապատ և այլ երթևեկող շարժակառքեր անով օժտուած են:

Քաշելով տանելու և երազարար թաւալելու այս զօտիին կարողութիւնը, զօրաւոր շարժիչներու խումբերուն միջնորդութեամբ կը ստացուի. սակայն այս շարժիչներու գործելակերպին վրայ խոր լուծութիւն և գաղտնիք կը մնան:

Դիւրին է երևակայել թէ յարմար առիթներու մէջ անգղիացի ինչպիսի զարհուրանք կ'ազդեն և խուճապի կը մատնեն գերման շարքերը: Հրացաններու զնդակներ, զնդակացիներ ոչ ինչ կը փնտեն բանքերու, հազիւ հազ մեծ տրու մագծով ռումբեր եթէ պատահամբ հարուածեն զայն ճիշտ կեդրոնէն, այն ատեն միայն կարող են փնտնել թիւերն ընդհանրապէս զօրաւոր խորտնկէցներով զի

1. Tank որ է շրջար:

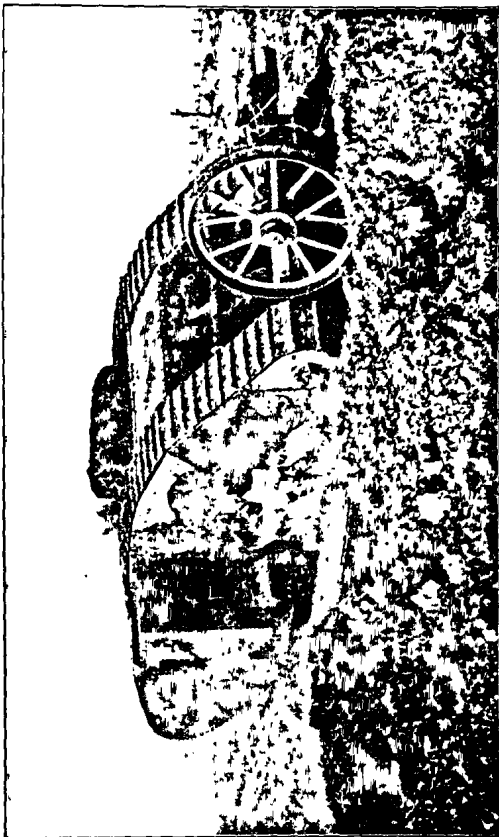
Քանգի մը կործանարար գործը, Սկար Տ. ՄակՖերսոնի.

նուած են և մէջերնին բազմաթիւ ուղ-
միկներ և ուղմամիկներ կ'ընդունին, Գետ-
նի ելեկէշաւոր արգելքները եթէ սակաւ ինչ
յապագին շարժումներ, բնաւ չեն կարող
բոլորովին կասեցնել:

Շարժիչ մեքենաներուն
անընդհատ և միօրինակ
մղումը, այս շարժական
զբաղաւոր բերդերն ա-
նառիկ և անխորտակելի
զանգուածներ կը ներ-
կայացնեն. և իրենց կը
կործանեն ցանկապատ-
ներ, պատնէշներու ծը-
նօտները, խրամներու ըս-
պառազինութիւններ, և
ամրակուռ պատերը, բա-
րանի և խոյի դրութեամբ
ծեծելով, հարձակուելով:
Կը տապալեն, կը քան-
դեն, կը խոշտանգեն,
կը զգետնեն, և իրենց
անփսս, անխոց, ան-
տեղիտալի կը մնան:

Սոմմի հարթ գետին-
ներու վրայ անցեալ տա-
րի անզդիացիք բանե-
րով մեծ յաղթութիւն-
ներ տարին՝ քառակուսի
զլիւով երկաթէ յամառու-
թեամբ տնտոններու վը-
րայ: Երբ առաջին ան-
գամ բրիտանական խը-
րամներու ներքնուղինե-
րէն դուրս բերուեցան,
թշնամիք իսկոյն դժո-
խային կրակ մի բանա-
լով անհաւոր ուժակոծու-
թեանց ենթարկեցին զա-
նոնք. բայց երբ դադե-

նապի մատնուեցան. բանքերէ արձա-
կուած փոքր թնդանօթները, խորտընկէց-
ները, գնդակացիները կատարելապէս հըն-
ձեցին սեպաւոր սաղաւարտներ կրողնե-

Բանքերը, անտոնի սփռ կողմ տեսնուած:

ցաւ թշնամիին կրակը, այն ատեն բան-
քերը խումբ խումբ յառաջիկ սկսան դէպ
ի գերմաններու խրամներուն ճակատը, և
ահա անմիջապէս մեծամեծ խրամատներ
բացուեցան, ցանցաւորութիւնները խոր-
տակուեցան, գերման զինուորները խու-

րուն զուխները, յօշոտեցին մարմին-
ները. իսկ պահեստի մնացած զունդերը և
խրամներու տակ պատուաբեւալները գէ-
նընկէց ըլլալով, բանքերու սպառնալից
խորտընկէցներուն առջևն անցած՝ հարկա-
զրուեցան քալելով երթալ բրիտանական

նակաւոր անձնատուր ըլլալ, Նորահար դժոխային մեքենաներու փոթորիկէն վերջ՝ երբ անգղիական հետեակազօրքը գերմաններու զակիշներուն մէջ մտաւ, հոն ալ ևս ղիակներ և աւերածներ միայն գտաւ: Չունազան անգամներ կրկնուեցան այդպիսի ջատկելի տեսարանները, բայց ի վերջոյ գերմանները սկսան զգուշական միջոցներու ձեռնարկել. սակայն դեռ քակրելու արշաւանքն մեծապէս աղետաբեր եղաւ թշնամեաց՝ որոնք միշտ ստեղծումով կը ջանան խոյս տալ անոնց հարուածներէն: Ինչպէս ըսինք բանքի դէմ ոչ պայթցոցիկ ատորկաներ և ոչ ալ հրաւորներուն գնդակները կարող են ներգործել, քանի որ ան անընդատ կը տեղափոխուի և պողպատեայ տախտակներով զրահապատուած է: Այս ահագին զանգուածն արդի ժամանակներուս բարանն և խոյն է՝ քանի որ նոյն իսկ ամրագոյն պարիսպները ձեռնելով զանոնք կը խորտակէ:

Հոս աւելորդ չենք համարիր հաւատ տելու թէ ստուգել «Արեգակին տակ նութինն մը չի կայ» և բանքի գիւտն ալ նորութիւն մը չէ: «Polybe» հրապարակագիրը *Figaro* լրագրի մէջ յօդուած մը գետեղած է, յորում կ'ըսէ թէ բանքի նախնական նմոշները թորապատի և նիւտրէի խորաքանդակներուն մէջ ակնյայտնի կը տեսնուին: Փերանդիններով և երկաթէ սուր զործիններով զինուած կառքեր էին: Յոյներն և Տրոյիացիներն Ագաւմենոնի ատենը կը գործածէին. իսկ կիւրոս զանոնք ներմուծած էր Պարսից զօրարանակին մէջ:

Կիւրոսի և հին ազգերու ատեն կնդրիտ (benzine) և մեքենական HP (որ է *horse power* — ձիու զօրութիւն) զօրութիւն չունենալով, իրենց սպառողէն կառքերը ձիւրու զօրութեամբ առաջ կը մղէին: Դարերէ ի վեր պատերազմներու դաշտերն ահաբեկող այդ կառքերու զօրութիւնը խորտակելու հնարքը Սիդա՝ Փերոֆնէայի պատերազմի ատեն մտածեց և գործադրեց: Ինքը, հրոմէական զօրքերը երկաթէ այնպիսի մականներով զինեց, որոնց ծայրերը քառեակ սրածայր ժողերով կը վերջանային: Միհրդատայ զօրավարը Արքեդայոս երբ հռոմէացեացը վրայ յարձակել տուաւ, զհրանգաւոր սպառողէն կառքեր, Սիդա հրամայեց մականները գետին ցցել և անոնցմով կազմուած պատնէշներու ետեւ պատսպարուիլ: Չիբրու և կառքերու բուռն զօրութիւնն հասնելով ցցուած մականներու անտառակը, հոն իրենց սաստկութիւնը ջախջախուեցան և շփոթութիւնը տիրեց: Սիդայի թեթեւազէն լէզէոններն իսկոյն առաջ նետուեցան. շրջապատեցին սպառողէն կառքերը, քարերու և նետերու տարափով անինայ կոտորեցին զրահաւոր կառքերու մարտիկները: Քիչ կառքեր յաջողեցան ճողպարիլ և փախչիլ հռոմէացեաց նախատալից սպառնալիքէն:

«Polybe» կը հետեցնէ թէ, պատերազմի այս երրորդ արտուան մէջ՝ Հինտէպուրիկ Սիդայի հանճարը չունի, և ոչ ալ գերման զինուորները հռոմէական լէզէոններու քաջութիւնը:

Հ. ՆԵՐՍԷՍ Մ.

ԱՐԵՒ

Այս չորրորդ տարին է որ ժիր ու տոկուն ջանքերով կը փրատարակուի այս գրական, ֆաստրական և քաղաքական օրաթերթը. «նեպոլիտէն» կը ֆոխանայ եւ կը զարգանայ՝ խմբագիր եւ յօդուածագիր ունենալով եգիպտոսի գիտական անձեր: Տե. խմբագրապետն է Պ. Վահան Թէքէսան, խմբ. եւ արտոնատէր Պ. Իււոն Միլլըտիսան. խմբագիրներ՝ Մ. Ս. Կիւրսեան, Վահան Մալեգիսան, Արսէն-Իրկուս, եւ ուրիշ զանազան անձեր: Տարեկան բաժնեգինն է արտասահմանի ֆամար Ֆր. 20. — Դիմլու է

Rédaction du journal «AREV»

B. P. N. 600

ALEXANDRIE

(Egypte)